

catarata», 184), NOLLER («quina criatura més *afamada* que porteu, bona dona», *Pap.*, 160).

Comuna a la major part del romànic és la forma vulgar *FAMINĒNTUS (sens dubte modelada segons SANGUINENTUS > *sangonent*, fr. *sanglant*, etc.), d'on provingueren també el port. *faminto*, ast. *famientu*, cast. *hambriento*, i amb dissimilació de les N-N, l'it. dial. (N.) *famolento*, oc. ant. *famolent(t)* i el cat. ant. *famolent*, avui tornat (amb terminació més corrent) *famolenc* [DTo. 1647, i potser ja fi S. xv: *AlcM*], que ja usava Verdager des de l'*Ail*. [versió 1867]: «l'exèrcit trenca / la terrible eyna fèrrea ab sols descarregar / que, de carniceria ja i de plors, *famolencia* / sentia en ses espatlles --» (II, 33c), «d'Haytí la cordillera, que'l cor ama, / en illes és trencada, de Bahama / lo bell país, d'arenes és un banc; / i encara, *famolencia*, la mar brama / venint, potser la clama / la meva olor de sanc» (104).

Però la forma antiga d'aquest mot fou *famolent*, com l'occitana: «hòmens pobres, nusos, magres, *famolents*», Lull (Merav., NCL. III, 122); Eiximenis, *DoComp.* (NCL., 38; *CoDoACA* XIII, 315); «encès de rabiosa ira, a manera de leó *famolent*», *Curial* (NCL. II, 143); «per què, nostre Senyor mateix nos diu que al pobre *famolent*, ço és mort de fam, donem de nostre pan e alberguem en nostres cases», *Brev. d'Amor* (DBal.); «l'avar diners ajustarà / --- / e viu content / a son semblant, mes *famolent* / té l'apetit contínuament; / e viu penat ---», Ausiàs (CXXVII, 94; i ja CXXIIB, 59); *famolenta* i *famolent* femenins, tots dos, S. xv (*AlcM*).

Famejar 'passar fam' [Lull], *famejant* [Lull], «A vós, Tirant lo Blanc, més cruel que leó *famejant*, falsificador y scampador de la sanc real ---», «Beneyta sia la hora que tu vinguist a socórrer los *famejants* e-ls aconsolist ab vera dolçor de abundoses viandes», «Déu piadós e misericordiós te vulla guardar de les mans de aquell *famejant* leó, lo Duc de Macedònia», JoMartorell (Ag. I, 227, 333; II, 48). *Famegassera*. *Famèlic* [1515; escr. Renaix.], pres del ll. *famelicis* id. *Famolejar*. *Famussa*. *Afameit*. *Afamejar*. *Esfamat*.

FAMA, pres del ll. *fama* 'rumor, veu pública', 'opinió pública', 'fama, renom'. □ 1.ª doc.: Lull, etc.

«Fama fo per totes aquelles terres de la gran doctrina que Blanquerna havia ensenyada, e molts d'altres monestirs hi trametien monges --» (*Blanq.*, NCL. II, 17.10); «haviets mala *fama* per lo món», Jaume I (Ag., 80); «altrament caurieu en cars molt leig e de mala *fama*, e si éreu presoner en la guerra, de tot cert serieu en perill de mort», JoMartorell (Ag. I, 151); «la *fama* o novella: nuntium», JnEsteve (*LiEleg.*, i-5-c), «honestat de cor val més que negun aver ajustat, per què la honestat de bona *fama* no deu hom corrompre per alcun thesaur», *Brev. d'Amor* (DBal.).

DERIV.: *Famat* 'famos', sobretot (però no solament) ross.: *La Creu Famada*, coneguda creu de terme a Albera (1959). *Famós* [S. XIII: *CostTort.*; Eiximenis, *DAG.*]; «vos deman de gràcia que yo, per part de aquell *famós* cavaller, vos bese les mans e los peus», JoMartorell (Ag. II, 186). *Afamar*; *afamat*.

Difamar [segle XIII?], en un text dels templers (Miret i Sans, *Les Cases dels Templers i Hospitalers*, p. 544), pres del ll. *difamare* id.; «sol lo parlar ab ayals fembres, / qui són *difamades* d'alcavoteria, / és gran *infàmia* a elles», Eiximenis (*prosis*. del L. de les Dones, *EntreDL* I, IV, 21.6) passatge que recorda bastant alguns de Juan Ruiz, en els quals, però, no surt aquest verb precís («que mesturada seria», 853c, «mia desonra seria», 681c, «seria *enfamada*», 760a). La variant *disfamar*, més moderna crec: «de estos y altres --- n'i ha alguna gent, prou maliciosa y viciosa, experimentant-se en Badalona, per lo prompta a fer judicis temeraris, no reparant a *disfamar* a algunes honrades persones», B. de Maldà (*Excursions*, p. 16); *disfamador* «Bé és orada la donzella / la qu'en jove posa amors, / puig que són *disfamadors*», tornada o *estribillo* en el Canç. de Juan de Linares, fi S. XVI (MilàF, *Observ. Po. Pop.*, 1853, p. 84); *disfamació*; *disfamament*; *disfamant*; *disfamatori*; *disfama* o *disfama*, etc.

Infame, pres del ll. *infamis* id. [1360]: «testimoni --- con sien alcuns *infamis* e perjuris», ross., 1360, «sia hàuid per *infami*, 1398, en *InvLC*. *Infàmia* [segle XIII], pres del ll. *infamia* id.: «l'ong temps ha que és aüt contrast entre nós e-l pagès per aquella vinya, --- e gran *infàmia* ha dita de nós lo pagès, per la terra», Lull (*Blanq.*, NCL. II, 43.2); «ja fos ço que la crou fos adoncs en molt gran *infàmia*», *VidesR*, f° 83v2 (n. 151); doc. de 1338, *InvLC*; Eiximenis, supra; deformat en *fàmia* («notat de ~») ja en unes *Constitucions* del S. XIII (*AIEC* I, 309); «San Gerònim diu, per ço que la luxúria ensutza la ànima, afluqueix lo cors, tol la bona fama --- que peccat de luxúria és de major *infàmia* entre les gens que negun dels altres», S. xv, *Doctrina Moral* d'En Pacs; «del cor vuy la voluntat, dels brassos una abraçada / — Això sí que no ho faré, que la lley de Déu no ho mana: / és llevar l'honra al marit y fóra una gran *infàmia*», MilàF, *Romancerillo*, 338C5, i ja a l'ed. de 1853, n.º 49, com a variant: «soltar lo jurament o la obligació a algú, o llevar lo ofici, sens o ab *infàmia*», OPou (*TbPu.*, 128).

Infamar [DTo. 1647]; *infamat* [id.], *infamador* i *infamatori* [Lacav.]; «la cançó de las Monjas de Sant Amans, molt -idria y falsa», doc. de 1594 de StJoanAb (Milà, O. C. VI, 189). *Infamant*. *Infamiós*. *Malfamar*.

Famaca, errada de còpia per *farnaca*.

Famarella [1673, *AlcM*], origen desconegut, si no està per **flamorella* amb dissimilació, tenint en compte que *flàmula* (amb variant vulgar *flàmora*) és clap de diferent color en una madeixa de cotó, llana o seda [1724, *AlcM*, § 3].

FAMÍLIA, pres del ll. *família* 'conjunt dels criats i esclaus d'una persona', 'família', derivat de *famulus* 'servidor, criat'. □ 1.ª doc.: 1433, en el sentit llatí.

En el qual el trobem usat encara pel B. de Maldà: «sent dia, aquest, propi d'expedir-se --- algunes limosnes als pobres, d'usar d'algunes generositats a la família, etc.» (amb nota de Galí: «la *família* era el servei»; *Coll. B. V.*, 206; també 208). Per al sentit de